

Modernizarea sistemului achizi iilor publice prin implementarea tehnologiilor digitale

Modernization of the public procurement system through digital technologies

CZU 351.712+004(478)

Cristian CAINARIAN,
master  n  tiin e politice,
Academia de Administrare Public 

SUMMARY

The author makes a note in this article about studying of electronic procurement evolution, analysis of foreign implementation practices, identifying main achievements and issues of electronic procurement implementation in the Republic of Moldova.

Keywords: public procurement, public procurement procedure, transparency, competitiveness, e-procurement.

REZUMAT

Autorul realteaz  în acest articol despre studierea evolu iei achizițiilor publice electronice, analiza practicilor altor state în implementarea achizițiilor electronice, identificarea principalelor realizări  i probleme în implementarea sistemelor de achiziții electronice în Republica Moldova.

Cuvinte-cheie: achiziție publică, procedură de achiziție publică, transparență, competitivitate, e-achiziții.

Republica Moldova se află astăzi la o etapă importantă de implementare a tehnologiilor informaționale în sistemul achizițiilor publice. Experien a altor state denotă că, în pofida problemelor  i provocărilor existente în dezvoltarea  i utilizarea sistemelor informaționale în procesele de achiziții publice, acestea oferă un  ir de beneficii, precum mic orarea perioadei de timp  i a numărului de proceduri, reducerea resurselor pentru administrarea procesului de achiziții, cre terea transparenței  i a calitat ii guvernării în ansamblu. Totodată, sistemele tehnologice

sunt capabile să acumuleze baze de date necesare pentru analiza  i luarea deciziilor în domeniul achizițiilor publice.

Pe parcursul ultimilor ani, sistemul achizițiilor publice din Moldova a suferit o serie de schimbări, majoritatea acestora având un impact pozitiv.

 n ultimul timp, tot mai des se observă ini iativa autorităților administrației publice de a implementa un sistem electronic de achiziții publice, care, la moment, este pilotat pentru contractele de valoare mică.

Achizi iile publice trebuie să progreseze,

să țină pasul cu evoluția tehnologică pentru a aduce economii considerabile în bugetul de stat, pentru a ridica nivelul transparenței și competitivității, pentru a micșora numărul actelor de corupție etc. Dar acest lucru nu va fi posibil fără cercetări științifice temeinice în domeniul achizițiilor publice.

Eficiența achizițiilor publice este un element fundamental pentru succesul unei economii de piață și contribuie la creșterea economică pe termen lung, crearea de locuri de muncă, dezvoltarea de afaceri și apariția unei culturi competitive de piață, axată pe eficiența afacerilor și pe cea mai bună valoare pentru bani în ceea ce privește cheltuirea finanțelor publice. Un sistem electronic de achiziții publice bine condus poate asigura economii considerabile în fondurile publice și economii pentru contribuabili. Mai mult, un sistem modern de achiziții, pe deplin funcțional, oferă avantaje adăugătoare de echitate și transparență și, astfel, contribuie la reducerea corupției și evitarea discriminării.

Tehnologiile informaționale, care au pătruns în toate domeniile vieții publice, nu au putut să nu vizeze și sistemul de achiziții publice. La nivel mondial, s-a conștientizat deja că achizițiile electronice au un șir de beneficii atât pentru autoritățile contractante, cât și pentru operatorii economici. Mai mult, în prezent există sisteme electronice deja implementate, care constituie exemple de succes la nivel internațional, studiarea lor fiind, fără îndoială, de un real folos pentru Republica Moldova.

Georgia este unul dintre puținele state din lume, în care au fost eliminate complet ofertele pe suport de hârtie într-o perioadă foarte scurtă de timp. E adevărat că există încă un procent ridicat de contracte directe utilizate de guvern, dar acest lucru este mai mult legat de deciziile politice, decât de capacitatea existentă de a utiliza doar licitațiile electronice pentru autoritățile publice de model georgian. Putem menționa cu siguranță că reforma achizițiilor publice în acest

stat a fost efectuată într-o perioadă foarte scurtă de timp și cu o eficiență maximă, mărindu-se nivelul de transparență în cadrul procedurilor de achiziție. În consecință, au apărut economii considerabile, s-a redus considerabil discriminarea între operatorii economici și au fost excluse complet practicile de corupție existente în cadrul licitațiilor publice din Georgia.

Totodată, sistemul hibrid implementat cu succes în Ucraina, după cum au apreciat unii experți BERD în domeniu, este considerat cel mai bun sistem electronic de achiziții publice din lume existent la moment, deoarece poate fi preluat foarte ușor și de alte țări în curs de dezvoltare și nu necesită costuri exagerat de mari. Suplimentar, reiterăm că la implementarea sistemelor de e-achiziții din Ucraina și Georgia a participat activ societatea civilă, inclusiv cetățenii de rând. Acest lucru ne permite să conchidem că, pentru a implementa un sistem electronic de achiziții publice în Republica Moldova, nu avem nevoie doar de finanțe, dar și de implicarea activă a societății civile, a ONG-urilor, precum și a cetățenilor.

Problemele existente la moment în sistemul de achiziții publice din Republica Moldova sunt asemănătoare cu cele existente anterior în Georgia și Ucraina, de aceea ar fi benefic de implementat și la noi în țară un sistem similar.

Astfel, la 30 noiembrie 2016, în municipiul Chișinău a fost semnat un memorandum privind inițiativa Ministerului Finanțelor, ONG-urilor locale și reprezentanților comunității de afaceri interesați să coopereze în vederea dezvoltării achizițiilor publice electronice transparente și eficiente în Moldova și, în special, pilotarea achizițiilor publice electronice pentru contractele de valoare mică. Acest memorandum reprezintă unul dintre pașii inițiali ai Ministerului Finanțelor pentru reformarea sistemului de achiziții publice, în special, în ceea ce privește sistemul de achiziții publice electronice (e-achiziții), apelându-se, astfel, la o con-

lucrare mai eficientă cu societatea civilă și mediul de afaceri.

Scopul Memorandumului este de a pilota noul sistem de e-achiziții, care a fost denumit MTender, pentru contractele de valoare mică, de a testa capacitatea de e-comerț a comunității de afaceri locale, precum și posibilitățile de integrare a serviciilor de e-guvernare, operate de către Centrul de Guvernare Electronică și serviciile electronice existente ale Agenției Achiziții Publice, inclusiv instrumentele de contractare deschisă, finanțate de Banca Mondială, care vor fi utilizate de autoritățile contractante din Moldova.

În vederea implementării cu succes a sistemului MTender, autorul vine cu următoarele recomandări:

- *implementarea sistemului MTender trebuie să fie pentru întregul ciclu de achiziții publice și pentru toate autoritățile contractante din Moldova, dat fiind că sistemul este destinat să sprijine regimul național de achiziții publice, beneficiile MTender fiind deja evidente;*

- *Luând în considerare că sistemul MTender este destinat pentru toate autoritățile contractante din Republica Moldova, este necesar de elaborat un studiu care să identifice ce autorități contractante nu sunt dotate cu tehnică de calcul corespunzătoare pentru a recurge la desfășurarea achizițiilor electronice, ulterior luarea de măsuri pentru a le dota cu toate resursele tehnice necesare;*

- *realizarea unui studiu de fezabilitate a platformei de către experți neutri, pentru a depista ce lacune pot apărea pe parcursul implementării, identificarea unor acțiuni pentru excluderea acestora și ajustarea acestui sistem la condițiile Republicii Moldova;*

- *asigurarea independenței Comisiei de acreditare a platformelor comerciale, care să fie constituită din membri bine instruiți și independenți și să activeze în baza unui regulament care să excludă la maximum posibil apariția conflictelor de interese.*

În opinia autorului, în cazul în care toate aceste recomandări vor fi îndeplinite, procesul de modernizare a sistemului de achiziții publice va decurge mult mai ușor și va deveni mult mai eficient.

În concluzie, la situația actuală din Republica Moldova, printre principalele realizări în domeniul modernizării sistemelor de achiziții publice se numără dezvoltarea Sistemului MTender, care va accelera și simplifica procesul de achiziții publice în Republica Moldova. Mai mult, acesta va spori transparența în cadrul achizițiilor publice și va îmbunătăți concurența în domeniu. Există însă și anumite probleme în procesul de modernizare a achizițiilor publice, de exemplu, reticența la nou sau protejarea unor modele de „business” deja formate. O altă problemă, ce a influențat negativ modernizarea sistemului de achiziții din Republica Moldova, este faptul că majoritatea autorităților contractante nu au specialiști bine pregătiți în domeniu. Referitor la operatorii economici, putem menționa că pentru acest grup-țintă, în genere, la moment nu există cursuri de instruire. În fine, un alt aspect ce a influențat și influențează negativ modernizarea sistemului de achiziții publice din Republica Moldova este faptul că multe autorități contractante din cadrul administrației publice locale de nivelul întâi nu sunt dotate corespunzător cu tehnică de calcul pentru a avea posibilitatea de a trece la achizițiile electronice.

BIBLIOGRAFIE

1. Are you ready for eProcurement? Guide to electronic procurement regorm. European Bank for Reconstruction and Development, 2015.
2. O agendă digitală pentru Europa. În: <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/RO/TXT/>

HTML/?uri=LEGISSUM:si0016&from=RO.

3. Creșterea eficienței sistemului de achiziții publice. În: <http://www.viitorul.org/ro/content/achizitii-publice>.

4. Carte verde privind extinderea utilizării achizițiilor publice electronice în UE. Bruxelles. 2010. În: http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/e-procurement/green-paper_ro.pdf.

Prezentat: 15 august 2017.

E-mail: cainarian.@gmail.com